

Reactie Richard Zwiers, Duurzaamheid4all, op concept Nationaal beleidskader.

Amsterdam, 31-08-2020

In aanvulling op de reacties van IPO, VVM-leden en het RIVM wil ik nader ingaan op:

1. de bouwsteen “voorkomen van afwenteling” en
2. de gewenste /vereiste regierol door de overheid: een integrale aanpak die deze afwenteling moet helpen voorkomen.

1. Voorkomen van afwenteling

Het RIVM beschrijft in haar reactie dit ‘afwentelingsvraagstuk’ pregnant:

“Het voorkomen van afwenteling vormt-zoals in het concept-NMK wordt gesteld -inderdaad een belangrijke uitdaging. Deeloplossingen doen geen recht aan de complexiteit en veroorzaken afwenteling naar andere milieucompartimenten of naar het buitenlandse toekomstige generaties. “

Veel meer dan een ‘uitdaging’ is afwenteling (in tijd en plaats) de kern van de van de duurzaamheidsproblemen waar we voor staan. Er moeten keuzes gemaakt worden tussen verschillende duurzaamheidsbelangen. Dit zijn bij uitstek morele keuzes: welke ‘duurzaamheidsbelangen’ zijn in het geding en hoe moeten we die belangen rechtvaardig tegen elkaar afwegen? A priori is deze vraag niet te beantwoorden. Elk antwoord zal pijn doen. Wel moet het mogelijk zijn een zorgvuldig en systematisch proces te beschrijven waarin de te onderscheiden duurzaamheidswaarden worden ingebracht en worden afgewogen in een keuzeproces, op een wijze die transparant is.

2. De gewenste regierol van de overheid

Veel inspraakreacties, waaronder wederom die van de RIVM, vragen om een sterke regie van de overheid, een integrale benadering:

“Alleen een integrale benadering kan dat voorkomen. In het concept-NMK wordt een samenhangend kader van milieuthema’s echter(nog)niet uitgewerkt. Uitwerking van een overkoepelende interdepartementale visie op landbouw, verkeer, energie, klimaat, gezondheid en natuur verdient aanbeveling. Wat is de beleidskeuze bij conflicterende beleidsbelangen, zoals bij de inzet van biomassa of de ontwikkeling van de luchtvaart, en bij de spanning tussen landschapskwaliteiten duurzame energie, of tussen mobiliteit en beperking van verkeerslawaaai. In hoeverre is er vanuit andere beleidsonderdelen/departementen overeenstemming over de urgentie van een gezond en veilig milieu? Hoe worden de milieumambities in aansluiting (en samen) met de ambities rond de Nationale Omgevingsvisie, duurzame landbouw, klimaat- en energie en circulaire economie vorm gegeven? Hoe worden de ambities van de verschillende onderdelen van IenW vertaald in gemeenschappelijke doelen?”

Gegeven de complexiteit lijkt een inhoudelijke sturende regierol van de overheid een 'integrale benadering' weliswaar zeer wenselijk, maar waarschijnlijk onhaalbaar gezien de complexiteit van belangen. Een sterke regie op het proces is wellicht wel mogelijk: maar wat voor overheid kan deze rol succesvol vervullen? Hoe moet de overheid zich daarvoor organiseren?